

2. tematický celek: Liturgický a paraliturgický jednohlas

2.1 GREGORIÁNSKÝ CHORÁL

(definitio termini, otázka názvu a vymezení jeho věcného obsahu)

2.2 GREGORIÁNSKÝ CHORÁL A PROBLEMATIKA JEHO HISTORICKÉHO VÝVOJE

- 2.1.1 *Období ilegální*
- 2.1.2 *Období legální – lokální liturgické typy*
- 2.1.3 *Novořímská liturgie a expanze jejího repertoáru (řimsko-galská syntéza)*
- 2.1.4 *Sekundární vrstva gregoriánského repertoáru a její migrace*
- 2.1.5 *Tridentský koncil – liturgická reforma - Editio Medicaea*
- 2.1.6 *Gregoriánský chorál a reformace - jeho osudy na půdě národních jazyků*
- 2.1.7 *Deformace gregoriánského chorálu v 17. a 18. století*
- 2.1.8 *Solesmeská renesance středověkého chorálu – Motu proprio – Editio Vaticana*
- 2.1.9 *2. vatikánský koncil*

2.3 REPERTOÁR GREGORIÁNSKÉHO CHORÁLU

- 2.3.1 *Zpěv žalmový – primární repertoárová vrstva
(žalmy, kantika, psalmodie, paralelismus membrorum, liturgický recitativ, psalmodie antifonální, psalmodie rezponziální)*
- 2.3.2 *Zpěv nežalmový – sekundární repertoárová vrstva
(tropace, tropy, sekvence, rýmovaná oficia, duchovní hry, Plockova klasifikace duchovních her, hymny)*

2.4 GREGORIÁNSKÝ CHORÁL A LITURGIE – problematika funkční

- 2.4.1 *Liturgie
(vymezení pojmu, pojetí liturgické a soterické)*
- 2.4.2 *Liturgie mešní
(vymezení pojmu, struktura mešního formuláře, ordinarium missae, proprium missae, funkce útvarů žalmového a nežalmového zpěvu ve formuláři mešní liturgie)*
- 2.4.3 *Liturgie mimomešní
(vymezení pojmu, struktura liturgie hodin, struktura formulářů jednotlivých částí liturgie hodin, matutinum, laudy, prima, tercie, sexta, nona, nešpory, kompletář, funkce útvarů žalmového a nežalmového zpěvu ve formulářích mimomešní liturgie)*
- 2.4.4 *Liturgie času
(církevní rok – vymezení pojmu, principy výstavby a struktura církevního roku před úpravami 2.vatikánského koncilu, proprium de tempore, proprium de sanctis, commune sanctorum)*

2.5 LITURGICKÉ KNIHY

(vymezení pojmu, základní klasifikace, zásady jejich výstavby, codex mixtus, knihy liturgie mešní: misál, graduál, sekvenciář, troparium, kyriale, lekcionář; knihy liturgie mimomešní: antifonář, žaltář, troparium, breviář, hymnář)

2.6 LITURGICKÝ ZPĚV V DĚJINÁCH ČESKÉ HUDBY AŽ DO POL. 15. STOLETÍ

(dva proudy christianizace českého prostoru, problematika staroslověnského zpěvu, problematika latinského zpěvu, vytváření institucionálního zázemí pro liturgický zpěv, chorál ve službách reformace, literátská bratrstva)

2.7 PARALITURGICKÝ JEDNOHLAS – DUCHOVNÍ LYRIKA

- 2.7.1 Vymezení základních pojmů
(*liturgický, paraliturgický, lyrika, píseň*)
- 2.7.2 Krystalizace písňového projevu
(*versus, conductus, St.Martial, tropace; lejch, cantigas, liturgické útvary s písňovými rysy: sekvence, hymnus*)
- 2.7.3 Cantio – latinská středověká duchovní píseň
- 2.7.4 Nejstarší vrstva české duchovní písně
- 2.7.5 Česká reformační píseň
- 2.7.6 Hlavní prameny latinské duchovní písně a české reformační písně 15. a 16. století
(*Vyšebrodský sborník, Jistebnický kancionál, Jistebnický graduál, Vyšehradský sborník, Franusův kancionál, Graduál bakaláře Martina z Vyskytné, kancionály Jednoty bratrské, Kolínský kancionál, Havlíčkovobrodský kancionál, Vodňanský kancionál, Poličský kancionál, Chrudimský graduál, Klatovský graduál ad.*)

Literatura:

- Apel, Willi: Gregorian Chant, Bloomington 1958
Dahlhaus, Carl (ed.): Neues Handbuch der Musikwissenschaft, sv.2,
Müller, Hartmut – Stephan, Rudolf: Die Musik des Mittelalters, Laaber-Verlag 1991
Hoppin, Richard, H.: Hudba středověku, Hudobné centrum, Bratislava 2007
Hudba v českých dějinách (ed.Vladimír Lébl), Praha 1983
[zde kapitoly: Jaromír Černý : Středověk (800 – 1420); Jan Kouba: Od husitství do Bílé hory (1420-1620)]
Konrád, Karel: Dějiny posvátného zpěvu staročeského, 2sv., Praha 1881, 1893
Hilley, David: Gregorian Chant, Cambridge University Press, 2009
Kouba, Jan: ABC hudebních slohů, Editio Supraphon, Praha 1988
Lehár, Jan: Česká středověká lyrika, Praha 1990
Michels, Ulrich: Encyklopedický atlas hudby, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2000
Nejedlý, Zdeněk: Dějiny husitského zpěvu, 6 sv., Praha 1954-56
Orel, Dobroslav: Rukověť chorálu římského, Hradec Králové 1899
Sehnal, Jiří – Vysloužil, Jiří: Dějiny hudby na Moravě, Vlastivěda moravská. Země a lid, nová řada,
sv.12, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2001
Smolka, Jaroslav a kol.: Dějiny hudby, Togga agency, Brno 2001
Venhoda, Miroslav: Úvod do studia gregoriánského chorálu, Praha 1946
Wagner, Peter: Einführung in die gregorianischen Melodien, 3.sv., Leipzig 1911, 1912, 1921
Slovník české hudební kultury, Praha 1997
The New Oxford History of Music, Vol. II: The Early Middle Ages to 1300, Oxford University Press,
Oxford 1990

A. Příslušná hesla v hlavních muzikologických encyklopediích:

- Die Musik in Geschichte und Gegenwart
The New Grove's Dictionary of Music and Musicians
Slovník české hudební kultury, Editio Supraphon Praha, Praha 1997

B. Literatura k obecně historické problematice středověku a církevním dějinám:

- Franzen, August: *Malé církevní dějiny*, Nakladatelství Zvon, Praha 1995
Goff Le, Jacques – Schmitt, Jean-Claude (eds.): *Encyklopedie středověku*, Vyšehrad, Praha 2002; ISBN: 80-7021-545-3
Goff Le, Jacques: *Kultura středověké Evropy*, Vyšehrad, Praha 2005; ISBN: 80-7021-808-8
Jirásko, Luděk: *Církevní řády a kongregace v zemích českých*, Nakladatelství Fénix, Praha 1991; ISBN: 80-85245-11-6
Spunar, Pavel (ed.): Kultura středověku, Academia, Praha 1995; ISBN: 80-200-0547-1

Poznámka:

Znalost titulů odborné literatury označených červeným tučným písmem je povinná!!